

וכן אם נתז דם חטאת מן הקרן של המזבח, שכבר הוזה ושוב אינו ראוי להזאה, ומן היסוד⁽¹⁶⁾ או ניתז משיירי הדם העומדים להישפך על היסוד [אף על פי שלא נשפכו עדיין, הואיל וניתנו ד' מתנות, ושיריים אין צריכים כיבוס], אינו טעון כיבוס, כיון שכבר הוזה הדם על המזבח.

נשפך הדם מצואר הבהמה על הרצפה של העזרה, ואספו מן הרצפה, אינו טעון כיבוס הדם הניתז על הבגד, משום שנפסל להזאה, שכן כלל הוא:

אין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל מצואר הבהמה בכלי שרת, וראוי להזאה.

נמרא:

הטעם לדברי המשנה מבואר בשתי הברייתות הבאות:

תנו רבנן: יכול ניתז הדם מן הצואר של הבהמה על הכגד יהא טעון כיבוס? תלמוד לומר "אשר יזה מדמה על הבגד, ודרשינן, לא אמרתי לך אלא בראוי להזאה והיינו, דם שנתקבל בכלי!

תניא אידך: יכול ניתז מן הקרן ומן היסוד יהא טעון כיבוס, תלמוד לומר "אשר יזה" שעומד להזאה, ודרשינן: פרט לזה שכבר הוזה.

שנינו במשנה: **נשפך על הרצפה וכו'.** צג-ב

והוינן בה: **הא תו, למה לי? למה לי לשנות את הכלל שאין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי, והרי כבר שנה התנא ברישא שאם נשפך הדם על הרצפה ואספו, אין טעון כיבוס?!**

ומתריצין: **מה טעם, קאמר. מה הטעם נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס? — לפי שאין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי**

כיון שנשלמה הזריקה המעכבת את הקרבן [בכלל הקרבנות הנעשים בחוץ רק זריקה אחת מעכבת והשאר רק למצווה], הרי כבר חל בדם שם שירים וכשר לשפיכה לייסוד.

ובגמרא לעיל [לט א] מבואר כי מה שכתוב כאן במשנה "מן היסוד" אינו טעון כיבוס, הכוונה מן "הראוי" לייסוד, שדם שירים שראויים לייסוד אינו טעון כיבוס.

ומעתה, לדברי הגר"ח הלא שם "שירים" חל מיד אחר הזריקה הראשונה, ואם כן, צריך להיות שאם אחר הזריקה הראשונה ניתז מן הדם, שאין טעון כיבוס, כיון שכבר חל על השאר שם שירים וראוי לייסוד. ובגמרא לעיל מפורש לא כך. אלא כל זמן שלא השלים הארבע מתנות של החטאת וניתז מן הדם טעון כיבוס.

נגיעתו בכגד.

ותירץ החזו"א שכל דברי התוס' אמורים רק בבהמה שצריך קבלת דם כדי להכשירו לזריקה ואם נשפך אין כאן כלל הכשר דם ובזה אפילו כשנשפך בבת אחת עם נגיעתו בכגד פטור מכיבוס, אך הגמרא למעלה במדביק כלי בצווארה הלא מדובר בחטאת העוף, שאין צריך בה כלל קבלת דם בכלי להכשירה. וכל הנידון הוא רק שעל ידי נשפך יהיה פסול ועל זה מועיל מדביק כלי בצווארה שהפסול חל בבת אחת עם נגיעתו בכגד וחייב כיבוס.

16. כתב הגר"ח [פי"ט ממעה"ק הי"ג] שדין שירים חל בדם לאחר הזריקה הראשונה. ואף שצריך עדיין לגמור את שאר הזריקות, בכל זאת,

וראוי להזייה:

שנינו במשנה: וראוי להזאה.

והוינן בה: למעוטי מאי, איזה דבר בא למעט הכלל שאומר שאין כיבוס אלא בדם הראוי להזאה?

ומפרשין: למעוטי קיבל פחות מכדי שיעור הזיה בכלי זה, ופחות מכדי הזיה בכלי זה, וחזר וערבן יחד בכלי אחד.

דתניא: רבי חלפתא בר שאול אומר: קידש מי חטאת על ידי שהניח בהם אפר פרה,

והיו המים פחות מכדי שיעור הזיה, שהוא כדי שיטבול ראשי הגבעולים של האיזוב, וזיה, בכלי זה, ופחות מכדי הזיה בכלי זה — לא קידש! אף על פי שחזר ועירבן.

ואיבעיא להו: בדם חטאת הפנימית, (17) כגון שעירים ופרים הנשרפים שטעונים הזיה על הפרוכת ד' פעמים, וקבל שעור ג' הזאות (18) בכלי זה, וחזר וקיבל ד' הזאות בכלי אחר, וחזר ועירבן, (19) מהו? האם הוי קבלה או לא?

האם נאמר כי מי חטאת, הלכתא היא דלא מצרפינן, ומחלכתא לא גמרינן לדברים

פסולה קבלת שיעור ארבע הזאות בחטאת פנימית. והלא זהו שיעור הראוי להזאות מזבח הזהב שהן ארבע מתנות.

עוד צריך ביאור בדעת רש"י, איך מספיק קבלת שיעור שבע הזאות, והלא הקרבן טעון עוד ארבע מתנות על מזבח הזהב.

וצריך לומר, שהזאות הפרוכת והזאות מזבח הזהב הם שתי הזאות חלוקות. ואין צריך אלא קבלת כל הזאות הפרוכת בבת אחת. וכן למזבח הזהב קבלת כל הזאותיו בבת אחת. אך אין צריך קבלת כולן יחד בבת אחת.

19. כן היא דעת רש"י שאף אם חזר ועירבן בכלי אחד אינו מועיל. וכן נראה דעת הרמב"ם שלא הזכיר שאפשר לחזור ולערב. והטעם שאין מועיל לערב הכל יחד ולהשלים השיעור, שמכיון שלא נתקדש הדם מיד בקבלתו בכלי שרת, שוב הרי הוא כנשפך הדם על הרצפה קודם קבלה שפסול.

ולגבי קומץ שחילקו בשני כלי שרת שהדין שלא נתקדש. כתב הרמב"ם שיחזיר הכל לכלי אחד ומתקדש. ותמה המשנה למלך שהרי קומץ נלמד מדם בין לפסול נשפך ובין לזה שלקידוש

וצריך לומר, שראוי לייסוד שפטור מכיבוס, אין הכוונה שדם שהוא כשר לשפיכה לייסוד פטור מכיבוס, אלא הביאור הוא שדם הכשר רק לשפיכה לייסוד אינו מחייב כיבוס. ולכך חטאת שזרק זריקה אחת, אף על פי שחל על השאר דין שירים, אבל הם עדיין ראויים לשאר הזריקות. וחייב בכיבוס.

17. כך פרש"י שהנידון בחטאת פנימית והרמב"ם [פ"ד ממעה"ק ה"ח] נקט שדין זה בכל הקרבנות שצריך שיהא שיעור הזיה בשעת קבלה. וכתב המשנה למלך שגם לדעת רש"י הדין הזה הוא בכל הקרבנות. ומה שפירש רש"י חטאת פנימית, אפשר משום שהפסוק וטבל בדם שממנו נלמד דין זה. נאמר בחטאות פנימיות. אך אחר שנלמד הדין לחטאת פנימית, שוב למדים ממנה לכל הקרבנות.

18. דין זה הוא מדברי רש"י במנחות [ז ב] ששיעור הקבלה בחטאת פנימית הוא ד' הזאות. ומדברי הרמב"ם דייק המשנה למלך ששיעור הקבלה הוא בכל קרבן כדי הזאה אחת בלבד. ובעיקר דברי רש"י תמה הגרי"ז, מדוע

אחרים, לפי שאין דנים מהלכתא.

או דלמא, הרי התם גבי מי חטאת מאי טעמא אין מצטרפין פחות מכשיעור? משום דכתיב "וטבל במים", ולא נאמר "וטבל במים". ומזה משמע, שצריך המזה להטביל את אגודת האזוב שמזים בה את מי החטאת, במים המוזכרים למעלה בפרשה לענין קידוש, שיהא בהם בשעת קידוש שיעור טבילה.

ואם כן, **הכא נמי** גבי דם חטאת, כתיב "וטבל הכהן את אצבעו בדם", ומשמע שיהא בדם הראשון שיעור טבילה מתחילתו.

תא שמע: דאמר רבי זריקא אמר רבי

אלעזר: אף בדם לא קידש! כיון דקרא "וטבל בדם" דכתיב גבי דם חטאת הוי דומיא "וטבל במים" דכתיב גבי מי חטאת.

אמר רבא: תניא, שנינו בכרייתא שבדם לא קידש: לפי שנאמר בתורה "וטבל, ודרשינן, ולא מספג! שלא יקנח אצבעו בשולי הכלי או בדפנותיו [כי באופן כזה אינו נקרא טובל].

וכמו כן נאמר "בדם" ודרשינן עד שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא.⁽²⁰⁾ שמשמעות "בדם" היא שיהא בדם הראשון שיעור טבילה.

וכמו כן נאמר, "והזה מן הדם", ודרשינן,

מועיל לחזור ולערב. דנמצא שאין הקידוש ישר מהפר אלא נעשה מאוחר יותר. אך בקומץ הלא אין דין זה, וכל דינו רק שלא יצא למקום אחר קודם שנתקבל, ובוזה מה שהיה בכלי שרת [אף שלא נתקדש עדיין] אינו חשוב מקום אחר משני טעמים. האחד, דכלי שרת הוא כהשלמה והמשך ליד הכהן. ושנית, שהרי ראוי להשלים שם את כל הקומץ ולקדשו. ונמצא דכלי שרת זה הוא מקומו.

אכן הקרן אורה ואור שמח ומקדש דוד הבינו בדעת הרמב"ם שאף בדם שקיבל פחות מכדי הזיה בכלי זה, ופחות מכדי הזיה בכלי זה, מועיל לחזור ולערבן בכלי אחד. ואין זה כנשפך כיון שהיה בכלי שרת.

20. והרמב"ם [פ"ה ממעה"ק ה"ט] כתב: וצריך שיהיה שם דם כדי טבילה לא שיספג אצבעו בדם. ומשמע מדבריו שהכל דין אחד. ותמה הכסף משנה שהרי בגמרא מבואר שהם שני דינים חלוקים. ועוד קשה שבגמרא מבואר שמתבת בדם למדים שיהא שיעור טבילה

צריך כל הקומץ בכלי אחד. ומדוע חילק הרמב"ם שבדם אין מועיל לחזור ולערב הכל בכלי אחד, ואילו בקומץ מועיל לערב.

וביאר הגר"ח שהרי בדם נלמד פסול נשפך מהפסוק מדם הפר ולמדים מזה דם מהפר יקבלנו. שצריך שתהא הקבלה והקידוש ישר מהפר. ולכך אם נשפך פסול שנמצא שאין הקבלה מהפר. וצריך עיון איך למדים מזה לקומץ שאם קודם קידוש כלי נפל על הרצפה נפסל, והלא בקומץ אין דין שתהא הקבלה מידו של כהן שבה נעשתה קמיצה, דווקא, ומה שייך פסול נשפך.

ומוכרח מזה שנאמר עוד דין בנשפך, שאם יצא הדם למקום אחר קודם שנתקבל בכלי שרת נפסל בזה. ודין זה שייך גם בקומץ, נמצא ששני דינים נאמרו בנשפך הדם שפסול. האחד דין בקבלה שתהא מהפר עצמו, וזה אין שייך בקומץ. ושנית, שביציאה חוץ למקומו קודם קידוש נפסל הדם. ודין זה שייך גם בקומץ.

ומעתה מובן החילוק בין דם לקומץ. שבדם שנאמר בו שהקבלה תהא ישר מהפר, בזה לא

"בדם", שמשמע בדם שהזכיר לענין קבלה דבעינן שיעור טבילה מעיקרא.

ואי כתב רחמנא "בדם" לבד, הוה אמינא אפילו מספג, שקנחו באצבעו, כשר להזות. לכן כתב רחמנא "וטבל", ולא קינח.

והוינן בה: "מן הדם" שבענין המובא בכרייתא [שצריך לחזור ולטבול אצבעו על כל הזיה], למעוטי מאי?

ומבארין: אמר רבא, למעוטי שיריים שבאצבע⁽²¹⁾, שמאותו דם שבכלי יזה את כל ההזאות ולא משיריים שבאצבע.

מסייע לרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: שיריים שבאצבע פסולין להזות מהם על פני הפרוכת.

שיזה מן הדם האמור שבענין, שהזה ממנו בטבילה ראשונה, ממנו יזה את כל שבע ההזאות, שצריך לחזור ולטבול בו אצבעו על כל הזיה.

וכיון שלא הוה צריך למיכתב אלא "והזה שבע פעמים", הילכך הוי "מן הדם" קרא יתירא, ודרשינן מיניה למעט, שלא יזה משירי הדם שבאצבע, אלא יחזור ויטבול אצבעו כל פעם מהדם שבכלי.

ומפרשינן: ואיצטריך למכתב "וטבל", ואיצטריך למכתב "בדם".

דאי כתב רחמנא "וטבל" לבד, הוה אמינא דיהיה כשר אף על פי דליכא שיעור טבילה מעיקרא בשעת קבלה, הואיל ויש שיעור טבילה בשעת טבילה, לכן כתב רחמנא

ובמקדש דוד תירץ, שבגמרא מבואר שדם שקרש [נהיה קרוש] בחטאות פנימיות פסול. ובחיצונות כשר. והטעם שבפנימיות צריך דווקא טבילת אצבע בדם, ובדם קרוש אי אפשר לעשות טבילה. אך בחיצונות כשר גם בלא טבילת אצבע.

וסובר הרמב"ם שזה שצריך שיעור טבילת אצבע בשעת קבלה, זה דווקא בחטאות פנימיות שטבילת אצבע מעכבת, אך דברי הרמב"ם כאן אמורים בחטאת חיצונה שאין טבילת אצבע מעכבת. ולכך אין צריך שיעור טבילה בשעת קבלה.

21. ומה דינם של שירים שבאצבע? כתב הגרי"ז שיש לדייק זה מדברי הרמב"ם שכתב [פ"ה ממעה"ק ה"ח]: שירי הדם שבאצבע פסולין ליתן מהן על קרן אחרת. ומשמע שרק לקרן פסולים. אך דינם כשאר שירים שנותנן על היסוד.

מעיקרא בשעת קבלה. ופסק כן הרמב"ם [פ"ד ממעה"ק ה"ח] ואילו ברמב"ם כאן נראה שדין זה נאמר על שעת טבילה.

וביאר הגרי"ז שבאמת דברי הגמרא תמוהים, מה שייך לעשות צריכותא על שני הפסוקים בדם וטבל, הלא זה נאמר על שעת קבלה וזה על שעת טבילה ושני ענינים שונים לגמרי הם.

ועל כן פירש הרמב"ם שגם הפסוק בדם נאמר על שעת טבילה, אלא ש"וטבל" הוא דין בגברא שיעשה מעשה טבילה ולא סיפוג. ובדם הוא דין בחפצא, שדם הכשר לטבילת אצבע הוא כשיש בו שיעור טבילה. וכזה מקשה הגמרא היטב מה צריך שני פסוקים על שעת הטבילה האחד בגברא והשני בחפצא.

ומתרצת הגמרא, שאם משום הדין בגברא אין צריך שיהא שיעור זה כבר בשעת קבלה. אך מכיון שזהו דין בחפצא, ושיעור דם הכשר לטבילה הוא דם שיש בו כדי טבילה. שוב צריך שיהא שיעור זה בשעת קבלה שיעור דם כשר.

אמר ליה רבין בר רב אדא לרבא: אמר תלמידך, אמר רב עמרם: תנינא תיובתא לרב אלעזר:

היה מזה מדם חטאות הפנימיות, וניתזה הזאה מידו על הבגד עד שלא הזה, שעדיין ראוי הדם שנפל על הבגד להזאת פנים, הרי הוא טעון כיבוס. אבל, אם ניתזה הזאה מידו על הבגד משהזה, וכבר אינו ראוי להזאה, אין טעון כבוס.

והוינן בה: מאי לאו, הכי קאמר: אם נפל דם על הבגד עד שלא גמר מלהזות את כל ההזאות, טעון כיבוס, ואפילו ניתז בין הזאה להזאה משירים שבאצבע!

ןמוכח ששיריים שבאצבע כשרים להזאה, כי אילו היו פסולים, למה טעון כיבוס. ואם משגמר להזות את כל ההזאות נפל הדם על הבגד, אין טעון כיבוס, דלא נחשב דם הראוי להזות.

ומכאן תיובתא לרב אלעזר שפסל הזאת

שירים שבאצבע! ?

ודחינן: לא! אין לפרש כן, אלא הכי קאמר: נפל הדם על הבגד עד שלא יצתה הזאה מידו, טעון כיבוס. אבל, אם ניתז מהדם שבאצבעו על הבגד משיצתה הזאה מידו⁽²²⁾, דהוי אותו הדם שיריים שבאצבע, אין טעון כיבוס! דשירים שבאצבע פסולים, וכדרכי אלעזר.

איתיביה אביי: הרי שנינו במשנה גבי הזאת הדם של פרה אדומה: גמר להזות ז' הזאות בהר המשחה, היה מקנח ידו בגופה של פרה, משום שאף דמה של הפרה טעון שריפה יחד עם הפרה.

ודייקין: גמר להזות, אין. לא גמר, לא מקנח את ידו, אלא יכול לחזור ולהזות הזאה נוספת בלי לקנח ידו, אף על פי שיש עליה משיירי הדם שבאצבעו מההזאה הקודמת.

אלמא, שירים שבאצבע כשרים! ?⁽²³⁾

לחזור ולקבל דם אחר. מכל מקום, שירי הדם שבכוס פסולים. והיינו מפני שנעשה בהם מעשה זריקה. והוא הדין לשירים שבאצבע מאחר ונעשה בהם מעשה זריקה אף שעדיין לא התקיימה. כבר הם חשובים שירים.

23. בספר חק נתן הביא קושיא, דלכאורה הלא במשנה זו גופא מוכח ששירים שבאצבע פסולים. שנאמר שם במשנה "טבל והזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים על כל הזיה טבילה". ומה טעם לזה שצריך טבילת אצבע בדם לכל הזאה לחוד? הלא אינו אלא משום ששירים שבאצבע פסולים.

ותירצו, שאין מזה ראייה. שיש לומר שהוא

22. תמה באבי עזרי, בשלמא בהזאת פרוכת מובן, שהרי קיום ההזאה הוא מיד כשיצאה מיד הכהן, ולכך הדם שבאצבע נעשה שירים מאחר שכבר התקיימה ההזאה. אך בהזאת מזבח הלא עד שהגיע דם למזבח לא התקיימה ההזאה. ואם פיזורתו הרוח חייב לחזור ולהזות. ובוזה היה צריך לתלות משהגיע דם למזבח אין הדם שבאצבע טעון כיבוס. ולא ביצתה הזאה מתחת ידו. ותירץ על זה, שמכיון שנעשה כאן מעשה ההזאה, אף שעדיין לא התקיימה ההזאה, שוב הדם שבאצבע חשוב שירים מכיון שמעשה ההזאה כבר נעשה בו.

ודימה זה למה שפסק הרמב"ם שאם מי שפסול לעבודה זרק הדם למזבח. אף שאפשר

אבל, אם ניתז על העור **משהופשט**, לאחר שהופשט מהבהמה, **טעון** העור כיבוס, **דברי רבי יהודה**, כיון שהעור משהופשט ראוי לקבל טומאה אם יחשוב עליו להשתמש בו כמות שהוא, וסבירא ליה שחסרון מחשבה אינו חסרון.

רבי אלעזר אומר: אף **משהופשט** העור אינו **טעון כיבוס**, דסבירא ליה בעינן דבר הראוי לקבל טומאה ממש, ושלא יהא מחוסר אפילו מחשבה.

ב. אינו **טעון כיבוס אלא מקום הדם** ולא כל הבגד, ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה, ואף על פי שמחוסר מחשבה, ובלבד שלא יהא מחוסר מלאכה, והיינו [סתמא] אליבא דרבי יהודה, וראוי לכיבוס, למעוטי כלי עץ או עור קשה, שאין בהם כיבוס אלא גרידה.

ג. אחד הבגד ואחד השק ואחד העור, **טעונים**:

כיבוס במקום קדוש בעזרה.

ושבירת כלי חרס שנתכשל בו בשר חטאת במקום קדוש בעזרה,

ידבקו בו נימין, דהיינו שערות הפרה, וגנאי לעשות בהן הזאה. ובמקדש דוד רצה לפרש באופן אחר, שהדם שבאצבע כבר ניתק [התייחד] להזאה. ושוב אין דינו להשרף עמה. ולכך דם שבאצבע אינו יכול לקנח בגוף הפרה, שהרי אסור לשרוף עמה דברים אחרים שאין דינם להשרף עמה, ודם שבאצבע שאין דינו להשרף עמה אסור לקנח בה.

ומתצינן: **אמר ליה**, הכי פירושו: **גמר להזות, מקנח כל ידו בגופה של פרה. לא גמר להזות, מקנח אצבעו בין כל הזאה והזאה, כדי שלא יחזור ויזה מהשירים שבאצבע.**

ומקשינן: **בשלמא גמר מלהזות מקנח כל ידו בגופה של פרה, שנאמר "ושרף את הפרה לעיניו"**, שהרי הפרה לפניו נשרפת לאחר שיוורד מן ההר. **אלא אצבעו** בין כל הזאה להזאה, **במאי מקנח?** וכי בין כל הזאה והזאה יורד מהר המשחה לקנח בגוף הפרה? (24)

אמר אבוי, מקנח אצבעו בשפת מזרק שבו קיבל את דמה, וממנו מזה הז' הזאות. **כדכתיב** גבי כלי שרת "**כפורי זהב**", דהיינו מזרקים, והיו נקראים כך על שם שהכהן הזורק היה מקנח בו אצבעו.

מתניתין

א. ניתז הדם על העור של הבהמה עד שלא הופשט, קודם שהופשט העור מן הבהמה, אינו **טעון כיבוס** דבעינן ראוי לקבל טומאה בלי חסרון מלאכה. אבל עור שלא הופשט, חסרה בו מלאכה [הפשטה] לקבלת טומאה.

גזירת הכתוב שצריך טבילה נפרדת לכל הזיה. ולפי זה באמת אין צריך לקנח אצבעו בין הזיה להזיה כיון ששירים שבאצבע כשרים, ורק לרובא ששירים שבאצבע פסולים קשה, שיהא צריך לקנח ידו בין הזיה להזיה. [ומתרצת הגמרא שאין הכי נמי ומקנח אצבעו בין הזיה להזיה].

24. ועוד פרש"י, בגופה של פרה לא מצית אמרת שילכלך אצבעו בקינוחו בגוף הפרה, כי

ומריקה ושטיפה בכלי נחשת שנתבשל בו בשור חטאת במקום קדוש, בעזרה.

ד. זה חומר דין הכיבוס⁽²⁵⁾ בחטאת מאשר שאר קדשי קדשים, שדין כיבוס הבגד שניתז עליו דם אינו אלא בדם חטאת ולא בדם של קרבנות אחרים, ואפילו קדשי קדשים.

גמרא

והוינן בה: מנהני מילי שעור שלא הופשט אינו טעון כיבוס?

דתנו רבנן: כתיב "ואשר יזה מדמה על

הבגד".

אין לי אלא בגד, מניין לרבות שאם ניתז דם חטאת על עור משהופשט שטעון כיבוס?

תלמוד לומר "אשר יזה עליה, תכבס".

יכול שאני מרבה שאם ניתז דם על עור שלא הופשט שגם הוא יהיה טעון כיבוס?

תלמוד לומר "בגד", ודרשינן, מה בגד הראוי לקבל טומאה, שהרי אין לך בגד קטן ששמו בגד שאינו ראוי לקבל טומאה אם חישב עליו להיות כלי ולהשתמש בו כמות שהוא, הרי הוא חייב כיבוס, אף כל הראוי לקבל

תרומה אסור לבשל בה חולין. ואם שטף הקדירה במים מותר לבשל בה חולין. והראב"ד שם משיג עליו שלא מספיק שטיפה במים אלא צריך הגעלה במים רותחים כמו בכל האיסורים. והכסף משנה מביא שהרמב"ם ענה בתשובה לחכמי לונל שלמד דין זה מהמשנה שכתוב שכד שמן של תרומה מחכה עד שיטפטפו ממנו שלש טיפות שמן ואחר כך אפשר לשים בו שמן חולין. הרי רואים מזה שלא הקפידו על השמן תרומה שנשאר על דפנות הכד, וכמו כן אין להקפיד על התרומה שבלועה בקדירה ולא צריך הגעלה.

וביאר המקדש דוד הטעם בזה, שאיסור תרומה תלוי בדבר שאנשים מחשיבים אותו ומה שדבוק בדפנות או בלוע בהם אנשים לא מחשיבים. ולגבי קדשים גם כן מבואר במשניות שתלוי בדבר שאנשים מחשיבים אותו. ולכן קדשים שבלוע בכלי, קל יותר מכל האיסורים. ואע"פ שבכל האיסורים לא מועיל הגעלה לכלי חרס, בקדשים כן מועיל [חוץ מחטאת שחייבה התורה שבירה לכלי חרס].

25. זו היא דעת רש"י שחומר בחטאת הוא לגבי דין כיבוס שנאמר רק בחטאת ולא בשאר קדשים.

אך הרמב"ם [פ"ח ממעה"ק הי"ד] כתב שגם דין שבירת כלי חרס נאמר רק בחטאת, אבל בשאר הקרבנות אם בישלם בכלי חרס עושה לו מריקה ושטיפה כמו לכלי מתכת, והראב"ד חולק וסובר שדין שבירת כלי חרס הוא בכל הקרבנות.

והקשו על הרמב"ם שהרי בגמרא בפסחים [ב] מפורש שכלי חרס שבישלו בו דבר איסור לא מועיל לו הגעלה, כי התורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דפיו לעולם. ואם כן בשאר הקדשים איך מועיל מריקה ושטיפה [שהיא כמו הגעלה] לאיסור נותר שיש בכלי.

והקרבן אורה לומד שבכל האיסורים שלא מועיל הגעלה לכלי חרס זה רק מדרבנן. אך בקדשים, שיש בהם דין מריקה ושטיפה, השאירו בהם את הדין דאורייתא שמועיל הגעלה גם לכלי חרס.

ובמקדש דוד [לא א] תירץ. שהרמב"ם [פ"טו מתרומות הי"ט] כתב שקדירה שבישל בה